

NIEUW CENTRUM VOOR DE HELMONDER

Vorig najaar werd in Helmond het prestigieuze project Boscotondo voltooid, een complex met verschillende openbare gebouwen - zoals een Bestuurscentrum met stadswinkel en raadzaal, een bioscoop met filmhuis en een museum. Verder zijn er een café restaurant, woningen en niet in de laatste plaats veel groen.

Boscotondo werd ontworpen door de Italiaanse architect Adolfo Natalini in samenwerking met Corinne Schrauwen van Architectenburo C. Schrauwen uit Amsterdam. Het interieur van het bestuurscentrum en de museumhal werd ontworpen door Jaëla van Tijn van Architectenburo C. Schrauwen en uitgewerkt door interieurarchitect Rein Veenstra van bureau R-design uit Helmond; Veenstra ontwierp ook het interieur van de niet-

publieke ruimtes van het Bestuurscentrum. Het interieur van de bioscoop is een ontwerp van Janfrans van der Eerden van Architectenburo C. Schrauwen.

BOMEN

Boscotondo bevindt zich aan de rand van het centrum op het voormalig terrein van machinefabrikant Begemann. Het plein waaraan de publieke gebouwen liggen, is deel van een groter plein of plantsoen, het Frans Joseph van Thielpark - een oase van rust vergeleken met de er langs gelegen Kanaaldijk. Dit ronde park heeft een doorsnede van 120 meter en is tevens naamgever van het project - boscotondo is Italiaans voor 'rond bos'. Bos is overigens een groot woord: alleen in het midden van het park staat een aantal bomen, aangevuld door bomen van gepatineerd brons - een kunstwerk van Roberto Barni en een geschenk van de opdrachtgever bij de ope-

ning van Boscotondo. Groen (gepreoxideerd) koper is gebruikt voor onder meer de gevels en daken van de bioscoop, Boscotondohal en raadzaal, en een van de gemeenschappelijke kenmerken van de gebouwen die verder een heel eigen karakter hebben. Als veel andere ontwerpen van Natalini kenmerkt de architectuur van Boscotondo zich door een 'historiserende' of 'traditionele' stijl, die hij eerder toepaste in het project in de Waagstraat in het centrum van Groningen en woningen in De Resident in Den Haag. De stijl van Boscotondo doet - onder meer door de bakstenen halsgevels van de woningen in combinatie met het koper en de ronde vormen - zowel Nederlands als Italiaans aan en aldus Corinne Schrauwen: "Natalini's gebouwen in Italië zien er heel anders uit." Een van de problemen in de ontwerpfase van het interieur (van de gemeentelijke gebouwen) was dat het programma van >>

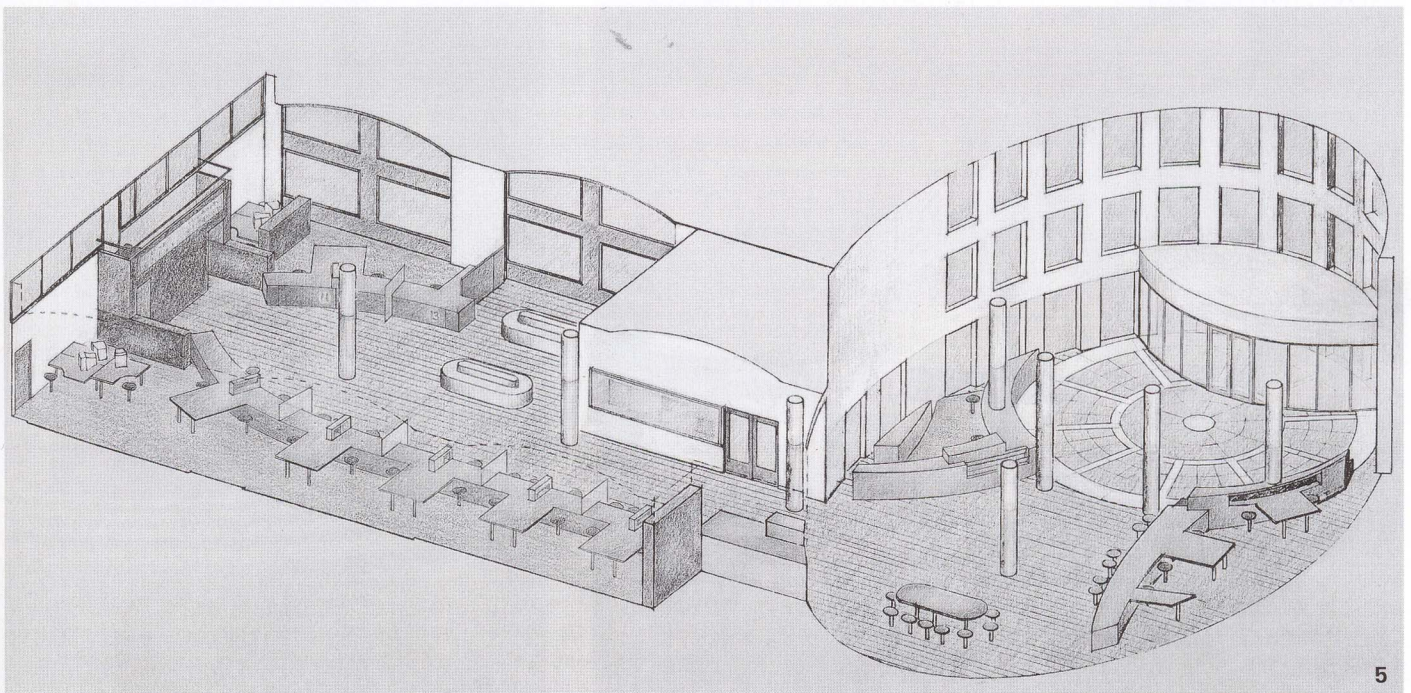
1) Bioscoop (rechts) en Boscotondohal.
(foto: Peter van den Kerkhof, Tilburg)

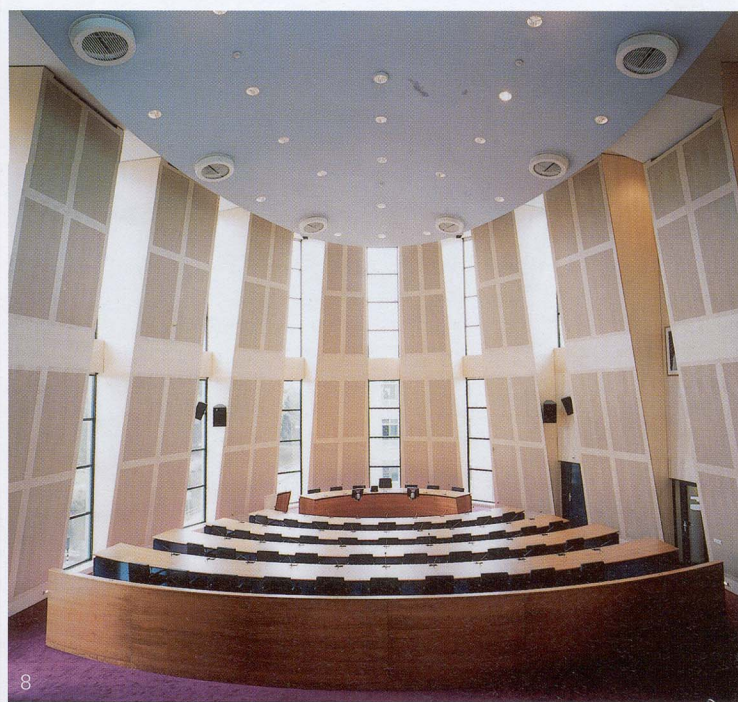
2) Entree van de stadswinkel.
(foto: Johan Bakels, B & C Fotografie, Helmond)

3) Entree van de Boscotondohal.
(foto: Johan Bakels, B & C Fotografie, Helmond)

4) Foyer van de bioscoop.
(foto: Peter van den Kerkhof, Tilburg)

5) Ontwerp schets stadswinkel

eisen nog niet uitgekristalliseerd was, en zelfs toen de ruwbouw al was begonnen en het interieur al ontworpen, werden er nog herhaaldelijk wijzigingen doorgevoerd. Het programma van eisen werd na het schetsontwerp zwaarder, zowel voor het gehele project als voor de afzonderlijke onderdelen. In de stadswinkel bijvoorbeeld zijn meer balies gekomen dan aanvankelijk was gepland. Anderzijds hadden bij de stadswinkel oorspronkelijk een VVV en een ANWB-winkel moeten komen, en in het museum was een kunstuitleen gepland, zaken die uiteindelijk zijn komen te vervallen.

SPEELHUIS

In de Stadswinkel bevinden zich het Bevolkingsregister, de afdelingen Bouwen & Wonen en Zorg & Inkomen. De entreehal is hoog en monumentaal en maakt van de Stadswinkel haast een *'Palazzo Pubblico'*. In de prachtige natuurstenen vloer in twee kleuren (Dolomiet groen en Trani Fiorito wit) is een klassiek cirkelpatroon aangebracht. Jaëla van Tijn: "Dergelijke ruimtes zijn de kracht van Natalini." Bij binnenkomst krijgt men aan de centrale balie een wachtnummertje of kan men - dankzij de 'snelbalie-functie' direct een besteld paspoort afhalen. In de hoek is een verlaagd deel voor bezoekers met rolstoel, de ruimte achter de balie is ten behoeve van de receptioniste verhoogd. Wachten kan op de halfronde kersenhouten bank met rode kussens in de entree (hoewel je daar geen nummertjesbord ziet), op een van de zitjes verderop of aan de leestafel. Voor de kinderen is een 'speelhuis' gemaakt. In het gedeelte met de balies liggen grijs-groene tegels die sterk lijken op de Dolomietsteen in de entreehal. Er zijn in totaal 17 balies, waarvan er aan een zijde 13 in een lange 'golfbeweging' zijn gemaakt. Rein Veenstra: "Alle balies zijn maatwerk

met veel aandacht voor de ergonomie, iets waar de Arbodienst streng op lette." De onderzijde van de balies is een hekwerk van koperkleurige, door middel van laser geperforeerde stalen platen met erachter verlichting. Om een wirwar van schermen te voorkomen, zijn de balies gescheiden door om en om opaalglazen platen en houten kastjes met erop de balie nummers. De bezoekersstoelen zijn van Vitra (model Visavis). De plafonds boven de balies zijn gewelfd en geven de ruimte een monumentaal karakter. Aan de plafonds hangt de ronde hanglamp Isola van Fagerhult, de eerste keer dat deze armatuur op grote schaal in een project werd toegepast. In het interieurontwerp is zoveel mogelijk gekozen voor heldere vormen die de ruimte benadrukken. Van Tijn: "We hebben ruimte en rust gecreëerd én behouden - iets dat gezien de gebruikerseisen gemakkelijk mis had kunnen gaan. Het kan gemakkelijk een kakofonie van allerlei dingen worden." En aldus Van Tijn en Veenstra, "Juist die rust maakt het interieur toegankelijk." Het fenomeen stadswinkel met open balies - in plaats van het traditionele gemeentehuis met loketten - is natuurlijk per definitie al toegankelijk. Ter bevordering van de akoestiek zijn geperforeerde plafondplaten toegepast, waarbij men qua hoeveelheid, wat de architecten betreft, wel wat is doorgeschooten. Er is nog een aantal zaken die wat hen betreft beter anders waren gegaan. Zo zou oorspronkelijk het 'bezoekersbegeleidingssysteem' op een centrale rode wand worden aangebracht, maar werd het vervangen door verschillende kleine 'nummerborden' aan de pilaren. Daarnaast hebben Veenstra en Van Tijn veel complimenten voor de Gemeente Helmond, dat het grote project Boscotondo wél aandurfde: "In welke gemeente kun je nu in zo'n prachtige ruimte voor je paspoort terecht?"

HEMEL

De nieuwe raadzaal van de gemeente Helmond bevindt zich boven de stadswinkel en betreedt men via een aparte ingang. De zaal is van buiten gemakkelijk herkenbaar aan de enorme, uitstekende vensters in de hoge koperen gevel. Van buiten is de gevel

ovaal, van binnen heeft de zaal door de naar binnen neigende wanden meer een eivorm. Deze vorm zorgde voor de nodige problemen bij de akoestiek en maakte dat het geluid ging rondtollen. Vele onderzoeken en zware rapporten volgden alvorens het probleem kon worden opgelost. De oplossing bestaat - behalve uit de ook hier in overvloed aanwezige geperforeerde platen, in esdoorn - uit onder meer het 15 mm dikke tapijt (van Hatéma) met dik ondertapijt en de gekozen stoelen (Vitra Visasoft, een variant van de stoel in de Stadswinkel). Het warme bordeauxrood van het tapijt kleurt mooi bij de eiken vloer op trappen en tribune, en bij de kersenhouten tafels.

De zaal loopt - als een theater - sterk schuin af, met in de bovenste helft de publieke tribune, helemaal beneden de tafel voor burgemeester en wethouders, en ertussen de raadsleden. Met uitzondering van burgemeester en wethouders kijkt iedereen in dezelfde richting - de raadsleden moeten zich dus omdraaien om het publiek te zien. Hoewel de zaal royaal van afmetingen is, was het nog een heel gepuzzel om alle benodigde meubilair erin te krijgen. Bovenin is rond de tribune een omloop voor pers en notulisten en een cabine voor de technische apparatuur en geluids- en beeldinstallaties. Hiervandaan kunnen ook automatisch de vensters met rolgordijnen worden verduisterd en kan men het enorme filmscherm laten zakken; dat kan trouwens ook vanaf de B & W-tafel. Het plafond is een soort 'hemel', de sterren zijn de vele lichtpunten (armatuur Fagerhult Pleiad) - met uitzondering van de verlichting in de tribunetrappen de enige lichtbronnen in deze hoge ruimte.

GEEN DAGLICHT

Aan de andere kant van het plein ligt de Boscotondohal, een dépendance van het Helmonds Gemeentemuseum in het nabijgelegen middeleeuws kasteel. Oorspronkelijk had de hal trouwens Kunsthal moeten heten, maar dat ging na protesten uit Rotterdam niet door. De entree van de Boscotondohal lijkt op het eerste gezicht sterk op die van de Stadswinkel, met eveneens een balie in kersenfineer en >>

6) Balie in de Boscotondohal.
(foto: Johan Bakels, B & C Fotografie, Helmond)

7) Balies in de stadswinkel.
(foto: Peter van den Kerkhof, Tilburg)

8) De raadzaal.
(foto: Johan Bakels, B & C Fotografie, Helmond)

BOSCOTONDO

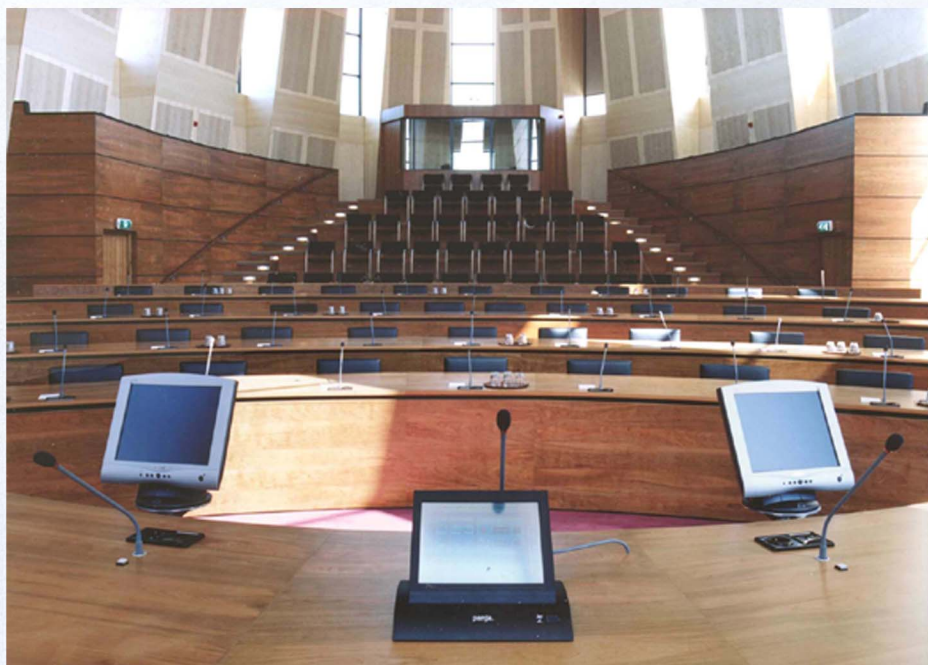
*Leestafel in de stadswinkel.
(foto: Johan Bakels, B & C Fotografie, Helmond).*

een natuurstenen vloer in groen en wit. Andere gemeenschappelijke elementen zijn de geperforeerde wandplaten - hier in een kersen uitvoering. Een van de verschillen is het conisch dak van de hal, een imposante, haast on-Nederlandse koepel met lantaarn, gestuct in een hemels lichtblauw. Tegenover de ingang is de balie, met erachter een geheel doorlopende kastenwand waarin verschillende functies zijn geïntegreerd, zoals boekenplanken en schappen voor de museumwinkel, kluisjes en de deur naar het dienstgedeelte. Oorspronkelijk zou de wand worden uitgevoerd in hetzelfde koperkleurige staal als van de balies in de stadswinkel, maar het werd uiteindelijk (het goedkopere) hout met rvs.

De inrichting van de tentoonstellingszalen werd door het museum zelf gedaan. De zaal beneden herbergt de (vaste) collectie Roef-Meelker, de eerste verdieping - te bereiken via een monumentale trap langs de ronde glazen gevel - is voor wisselende tentoonstellingen. Een van de eisen aan de bovenzaal was dat deze aan de strengste eisen zou voldoen, zodat hij ook geschikt is voor tijdelijke exposities met (te lenen) topstukken van bijvoorbeeld Rembrandt; dit houdt onder meer in dat er geen daglicht mag zijn. Gevolg is dat de geplande sheddaken met vensters kwamen te vervallen en de ruimte eenvoudig geheel te verduisteren moet zijn. Wanneer dat gebeurt - zoals dit voorjaar voor een tentoonstelling met tekeningen van Steinlen - maakt de zaal ondanks de grootte een wat benauwde indruk.

GEEN GAATJES

Het publieke gebouw van Boscotondo, dat waarschijnlijk de meeste bezoekers trekt, is de bioscoop, eigendom van Pathé; het filmhuis ernaast wordt door de gemeente Helmond geëxploiteerd. Architectenburo Schrauwen ontwierp het interieur van de bioscoop in opdracht van Pathé, waarbij voor een aantal zaken wel strikte Pathé-richtlijnen moesten worden gevolgd. Zo zie je bij binnenkomst van elk van de vijf zalen steeds het filmdoek recht voor je, zodat je er direct door wordt overweldigd. De bioscoop-stoelen zijn Pathé-rood, en

ook de bewegwijzering is (voor alle Pathé-bioscopen) op het hoofdkantoor in Frankrijk ontworpen. Zaken als het mobiel en de klokken aan de wand bij de ingang zijn eveneens standaard Pathé-versieringen - (onder lichte dwang) te kiezen uit een catalogus. Hoewel Pathé eigenlijk nog veel meer kleuren wilde, werd in overleg besloten tot een grijze vloer, zowel in de zalen als in de foyer. De foyer is - net als de entree van stadswinkel en museumhal - hoog, open en licht - met een imposante glazen gevel over de gehele hoogte van het gebouw. De foyer wordt aan de andere kant begrensd door een grote oranje wand met erachter over twee verdiepingen de zalen. Deze zalen op de bovenste verdieping worden bereikt via lange trappen en roltrappen die in de foyer 'hangen'. Schrauwen: "Je ziet daardoor overall mensen lopen, ook deel van de lol van het uitgaan." De bar is tamelijk klein omdat hij in de breedte van de relatief smalle foyer moest, zodat de rode wand vrij zou blijven. Ook zijn er wat weinig kassa's, maar men kan tevens terecht bij de kaartenautomaten. Wat betreft de 'akoestische gaatjes' in de plafondplaten ten slotte kwam de bioscoop er het beste af: de platen zijn hier met een soort doek en spuitwerk afgedekt.

Legenda

Opdrachtgever: **Hurks Bouw & Vastgoed**, Eindhoven
 Architect: **Adolfo Natalini, Natalini Architetti Firenze** met **Architectenburo C.Schrauwen**, Amsterdam;
 projectarchitecten: **Adolfo Natalini** en **Corinne Schrauwen**
 Interieurarchitect Bestuurscentrum en museumhal: **Architectenburo C. Schrauwen**.
 Projectarchitect: **Jaëla van Tijn**, in samenwerking met **Rein Veenstra, Bureau voor interieurarchitectuur R-design**, Helmond
 Interieurarchitect bioscoop: **Architectenburo C. Schrauwen**.
 projectarchitect: **Janfrans van der Eerden**
 Interieurbouwer: **GielissenNeos** Eindhoven, **Reitera**, Eindhoven
 Meubilair: o.a. **Vitra, Lensvelt, Gispens**
 Verlichting: **Fagerhult**, IJsselstein; **Hess**, Villingen (D)
 Akoestiek: **Adviesbureau Peutz & Associés**, Zoetermeer; **Ingenieursburo Nelissen**, Eindhoven; **TNO Eindhoven (L. Van Luxemburg)**
 Stucwerk op akoestische platen: **Rigips**, Vianen
 Vloeren: o.a. **Hatéma Contract**, Sittard; **Forbo-Linoleum**, Krommenie
 Installaties: **HVL**, Eindhoven
 Bouw: **Hurks Bouw & Vastgoed**, Eindhoven